

К.О. УТЕНКОВА*

(Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, м. Харків, Україна)

Методологічні засади формування моделі аудиту економічної безпеки

Аудит є ефективною формою контролю внутрішнього середовища діяльності підприємств та прогнозування й попередження впливу внутрішніх та зовнішніх загроз. Стаття присвячена обґрунтуванню методологічних засад формування моделі аудиту економічної безпеки. Розкрито економічну сутність аудиту економічної безпеки. Обґрунтовано складові концептуальної моделі аудиту, взаємозв'язки між ними та інструментарій. Модель аудиту економічної безпеки включає наступні складові: суб'єкти і об'єкти аудиту, мету аудиту, критерії оцінки, завдання аудиту, нормативне регулювання, джерела інформації, методи аудиту, етапи аудиту, методика аудиту. Визначено роль суб'єктів аудиту у реалізації моделі аудиту економічної безпеки. Автором сформульовано завдання аудиту системи економічної безпеки, які корелюють з його метою та враховують критерії оцінки аудиту. Виявлено, що в традиційно в теорії аудиту виділяють три етапи: підготовчий (організаційний), дослідний (власне проведення перевірки), завершальний (результативний). Поряд з цим запропоновано виділити переддоговірний етап, оскільки дії вчинені на цьому етапі можуть мати наслідки у наступних етапах. Детально охарактеризовано послідовність дій аудитора на кожному етапі з врахуванням вимог Міжнародних стандартів аудиту (МСА) щодо збору аудиторських доказів, суттєвості, оцінки ризиків, планування й проведення аудиторських процедур, підготовки висновку. Визначено перелік питань, які повинні бути розкриті у підсумковому документі – аудиторському звіті, складеному за вимогами МСА, що буде переданий підприємству. Доведено, що якісний аудиторський звіт дозволить керівництву підприємства не лише виявити проблеми, що існують в контексті забезпечення економічної безпеки, а й окреслить чіткі кроки щодо подолання цих проблем та сприятиме їх уникненню у майбутньому.

Ключові слова: економічна безпека, модель аудиту, Міжнародні стандарти аудиту, об'єкти аудиту, мета аудиту, завдання аудиту.

DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-2\(84\)-144-153](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-2(84)-144-153)

К.О. UTENKOVA

(Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev, Kharkiv, Ukraine)

Methodological Principles of Forming the Audit Model of Economic Security

Audit is an effective form of control of the enterprise internal environment and the prediction and prevention of the influence of internal and external threats. The article is devoted to the substantiation of the methodological foundations of the formation of the economic security audit model. The economic essence of the audit of economic security was disclosed. The components of the conceptual model of the audit, the relationship between them and the audit tools were described. The model of the audit of economic security includes the following components: the subjects and objects of the audit, the purpose of the audit, assessment criteria, audit objectives, normative regulation, sources of information, audit methods, audit steps, audit methodology. The role of audit subjects in the implementation of the economic security audit model was defined. The objectives of the audit of the economic security system were formulated by the author, which correlate with its purpose and take into account the criteria for evaluating the audit. Traditionally in the theory of audit there are three stages: preparatory stage (organizational), stage of search (actually conducting an inspection), final stage (effective). Along with this, the pre-contractual stage was proposed, since actions performed at this stage may have consequences in the following stages. The sequence of actions of the auditor at each stage was described in detail, taking into account the requirements of the International Standards on Auditing (ISA) for collecting audit evidence, materiality, risk assessment, planning and conducting audit procedures, preparing auditor opinion. The article contains the list of issues that should be disclosed in the final document – the audit report, compiled on the requirements of the ISA. It was proved that a high-quality audit report will allow the management of the enterprise to identify existing problems of ensuring economic security, as well as determine clear steps to overcome these problems and avoid them in the future.

Keywords: economic security, audit model, International Standards on Auditing, audit objects, purpose of audit, audit objectives.

* Утенкова Каріна Олександрівна, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва (м. Харків), кандидат економічних наук, доцент.

Аудит, аналіз і контроль

Постановка проблеми. В умовах політичної та економічної нестабільності в Україні все більше актуалізується проблема забезпечення економічної безпеки підприємств. Як наслідок, постає питання пошуку нових більш ефективних форм контролю внутрішнього середовища діяльності підприємств та прогнозування й попередження впливу внутрішніх та зовнішніх загроз. Такою формою контролю, на нашу думку, перш за все, має стати аудит.

Проведення аудиту економічної безпеки підприємств аграрного сектору значною мірою обумовлено необхідністю забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання як єдиного господарського механізму національної економіки. Аудит, як форма незалежного фінансового контролю, у аграрних підприємствах здебільшого здійснюється на добровільній основі, тобто законодавство вимагає обов'язкове проведення аудиту фінансової звітності лише для окремих категорій, а аудит економічної безпеки взагалі може бути лише ініціативним для усіх категорій підприємств. Реальною загрозою як на державному рівні, так і на рівні кожного суб'єкта господарювання, може стати відсутність достовірної інформації про фінансово-господарську діяльність, показники економічного розвитку, а також їх грамотна інтерпретація у контексті забезпечення економічної безпеки, запобігання їх банкрутству.

Аудит економічної безпеки підприємства повинен надати незалежну і об'єктивну оцінку її ефективності та відповідності сучасним викликам та загрозам.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Питання розвитку методології аудиту досліджуються тривалий час вітчизняними та зарубіжними вченими. Основна увага при цьому приділена саме аудиту фінансової звітності, в той же час аудит економічної безпеки практично залишається поза увагою. Відтак здійснення аудиту системи економічної безпеки підприємства вимагає належного теоретичного обґрунтування, а також розробки організаційного та методичного забезпечення. Ці питання, незважаючи на їх актуальність, недостатньою мірою висвітлені у працях вітчизняних учених.

В аспекті нашого дослідження відмітимо публікації І.Д. Голяш, С.І. Саченко [1], Н.С. Барабаш [2], Н.В. Москаль [3], присвячені питанням аудиту економічної безпеки.

Метою статті є обґрунтування концептуальної моделі аудиту економічної безпеки.

У процесі досягнення мети вирішено такі основні завдання: розкрито економічну сутність аудиту економічної безпеки; обґрунтовано складові концептуальної моделі аудиту, взаємозв'язки між ними та інструментарій.

Виклад основних результатів дослідження. Аудит системи економічної безпеки повинен стати одним із пріоритетних напрямів розвитку аудиту. Обґрунтування теоретичних засад аудиту системи економічної безпеки актуалізує доцільність розробки моделі, яка продемонструє концептуальні основи аудиту.

В нашій попередній роботі визначено, що модель аудиту економічної безпеки повинна включати у себе

наступні складові: суб'єкти і об'єкти аудиту, мета аудиту, критерії оцінки, завдання аудиту, нормативне регулювання, джерела інформації, методи аудиту, етапи аудиту, методика аудиту [4] (рис. 1).

Першочерговим моментом у проведенні аудиту економічної безпеки є визначення кола суб'єктів, що можуть його здійснити. У цьому контексті необхідно звернути увагу на такий аспект, як існування зовнішнього та внутрішнього аудиту. У першому випадку необхідно звернутись до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [5], який чітко визначає *коло суб'єктів зовнішнього аудиту*:

1) аудитор – фізична особа, яка підтвердила кваліфікаційну придатність до провадження аудиторської діяльності, має відповідний практичний досвід та включена до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності;

2) аудиторська фірма – юридична особа, яка провадить виключно аудиторську діяльність та/або надає неаудиторські послуги на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом та Міжнародними стандартами аудиту (далі – МСА).

Щодо внутрішнього аудиту, то законодавство України регулює організаційні засади його проведення для банківський установ та інших окремих суб'єктів, але єдиного підходу до цього питання, на жаль, немає. *Суб'єктами внутрішнього аудиту* є працівники відділів внутрішнього аудиту, внутрішні аудиторські служби, які звітують перед керівництвом підприємства [5]. У цілому необхідно зазначити, що суб'єктам аудиту належить ключова роль, про що свідчить рис. 2.

Об'єктами аудиту економічної безпеки є система економічної безпеки підприємства у цілому, а також окремі її елементи, які можуть бути розглянуті у розрізі таких складових економічної безпеки: фінансова, кадрово-інтелектуальна, виробничо-технологічна, політико-правова, безпека прийняття рішень і захищеність інформації, екологічна, інвестиційно-інноваційна, соціальна, маркетингова, ресурсно-технічна, енергетична, продовольча, транспортна, зовнішньоекономічна.

Мета аудиту системи економічної безпеки відповідно до МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» [6] полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо відповідності системи економічної безпеки певним критеріям.

Для проведення аудиту системи економічної безпеки підприємства необхідно, перш за все, встановити певні *критерії оцінки*. Загальними критеріями, на нашу думку, має бути відповідність системи базовим принципам економічної безпеки.

Зокрема, мова йде про такі принципи: законність; економічна доцільність; безперервність; координація; професіоналізм; поєднання превентивних і реактивних заходів; адаптивність; своєчасність і адекватність заходів; баланс економічних інтересів.

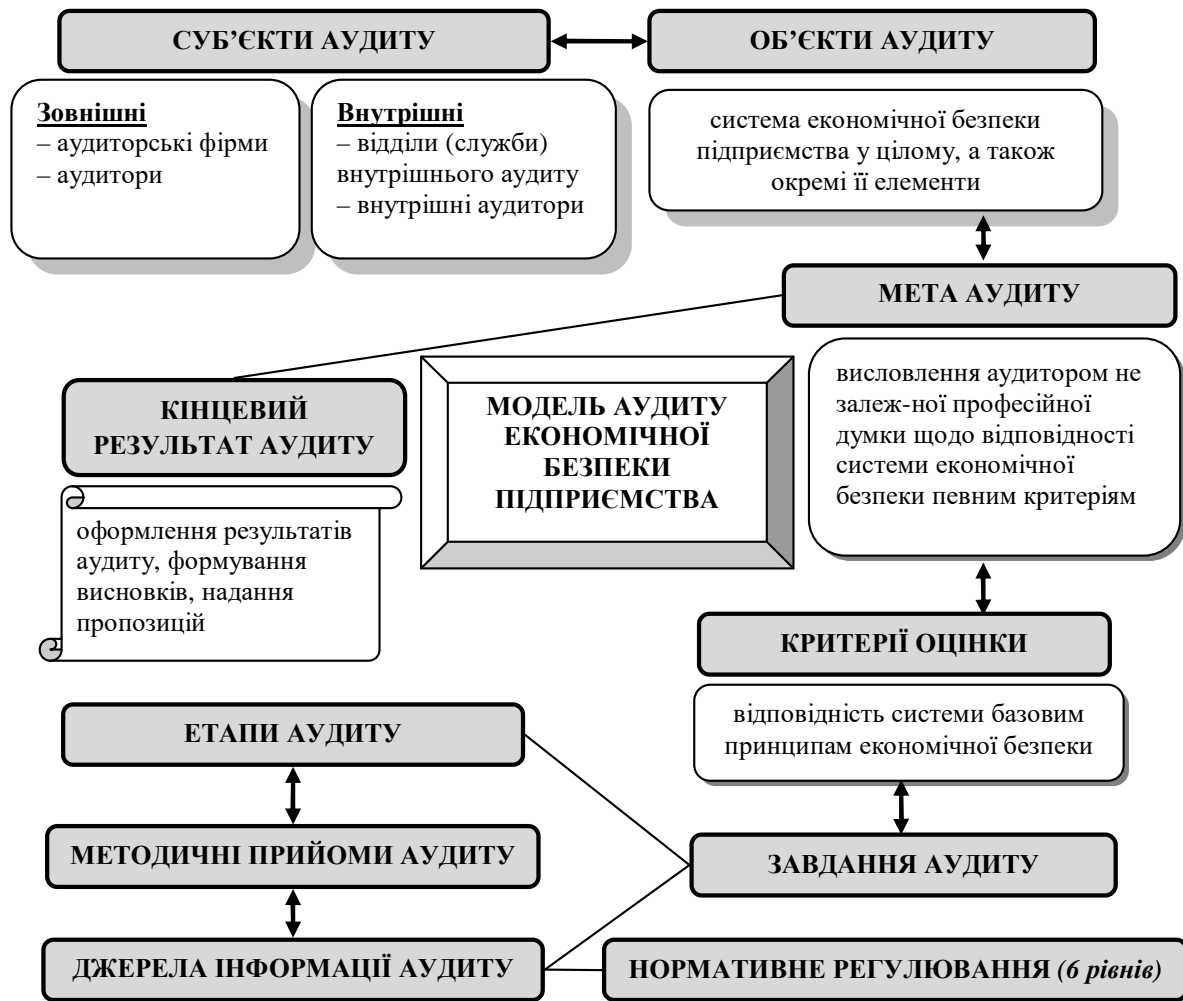

Рис. 1. Концептуальна модель аудиту економічної безпеки

Джерело: розроблено автором.

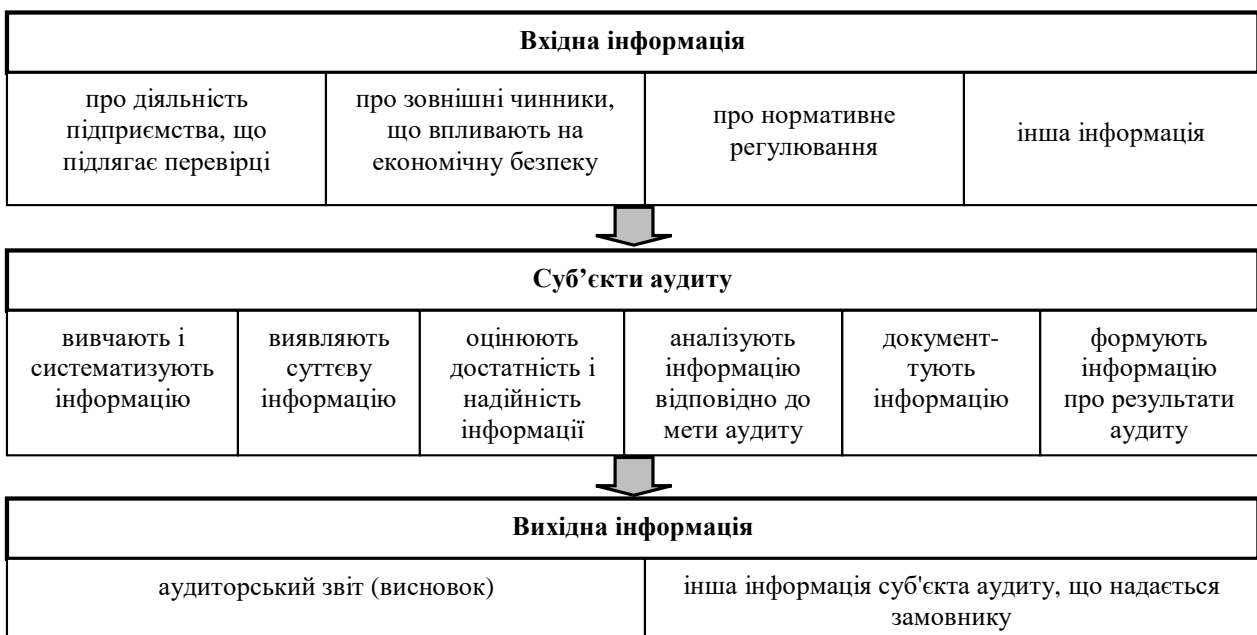

Рис. 2. Роль суб'єктів аудиту у реалізації моделі аудиту економічної безпеки

Джерело: розроблено автором.

Аудит, аналіз і контроль

Завданнями аудиту системи економічної безпеки підприємства мають бути такі:

- перевірка законності створення і функціонування на підприємстві служби економічної безпеки (якщо така існує) або законності інших дій, спрямованих на забезпечення економічної безпеки підприємства;
- перевірка відповідності витрат на забезпечення економічної безпеки підприємства отриманим вигодами від функціонування системи економічної безпеки;
- оцінка своєчасності розроблення, затвердження та впровадження заходів для подолання негативного впливу загроз;
- аналіз ризиків, пов'язаних із можливістю реалізації загроз безпеки діяльності підприємства, керівництва та співробітників, активів, технологій, інформаційних ресурсів, ділової репутації;
- дослідження способів і методів прогнозування та виявлення зовнішніх і внутрішніх загроз, а також їх нейтралізації;
- перевірка наявності взаємодії на усіх рівнях системи економічної безпеки, узгодженості дій, підпорядкованості єдиній меті;
- перевірка кваліфікації та досвіду працівників підрозділу економічної безпеки підприємства, незалежність та об'єктивність їх дій;
- перевірка можливості системи економічної безпеки підприємства адаптуватися до змін факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, пристосовуватися до різних сценаріїв розвитку подій і реагувати на них;
- оцінка реального рівня економічної безпеки підприємства;
- виявлення слабких місць в системі економічної безпеки підприємства;
- оцінка відповідності системи економічної безпеки існуючим стандартам, у т.ч. і міжнародним, в

галузі контролю, ризик-менеджменту, менеджменту систем інформаційної безпеки тощо;

- формулювання пропозицій та рекомендацій щодо підвищення ефективності системи економічної безпеки, розробка комплексу заходів.

Сформульовані нами завдання аудиту системи економічної безпеки корелюють з його метою та враховують критерії оцінки аудиту.

Джерела інформації аудиту економічної безпеки являють собою сукупність документів чи інших джерел, що містять інформацію, яка може бути використана під час аудиту економічної безпеки у якості аудиторських доказів або на підставі цієї інформації можуть бути розраховані відповідні показники, що будуть характеризувати рівень економічної безпеки.

Зокрема, джерелами інформації аудиту економічної безпеки є: вимоги нормативних документів, що регламентують діяльність підприємства; статут; фінансова звітність і примітки до неї; статистична звітність; бізнес-план; ліцензії і дозволи на визначені види діяльності; облікова політика; угоди, контракти; накази і розпорядження керівництва; документи, що підтверджують права власності засновників на майно, внесені ними до статутного капіталу; реєстри синтетичного і аналітичного обліку; первинні документи; відповіді на запити аудитора; аудиторські звіти і висновки та результати інших форм контролю попередніх років (періодів).

Серед *методичних прийомів аудиту* можна виділити дві великі групи, а саме: загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, конкретизація тощо) та специфічні. Перелік та зміст загальнонаукових методів є відомим, а щодо специфічних, то їх сукупність наглядно демонструє рис. 3.

Рис. 3. Сукупність методичних прийомів аудиту економічної безпеки

Джерело: сформовано автором на основі [7].

Що стосується етапів проведення аудиту, необхідно зазначити, що традиційно в теорії аудиту виділяють три етапи: підготовчий (організаційний), дослідний (власне проведення перевірки), завершальний (результативний) [8]. На базі такого поділу нами була здійснена деталізація етапів на конкретні складові, що відображають специфіку

аудиту економічної безпеки, а також додано переддоговірний етап, що, на нашу думку, не може залишитися поза увагою, оскільки, дії вчинені на цьому етапі можуть мати наслідки у наступних етапах. Етап, що передує укладанню договору на проведення аудиту, розглянуто на рис. 4.

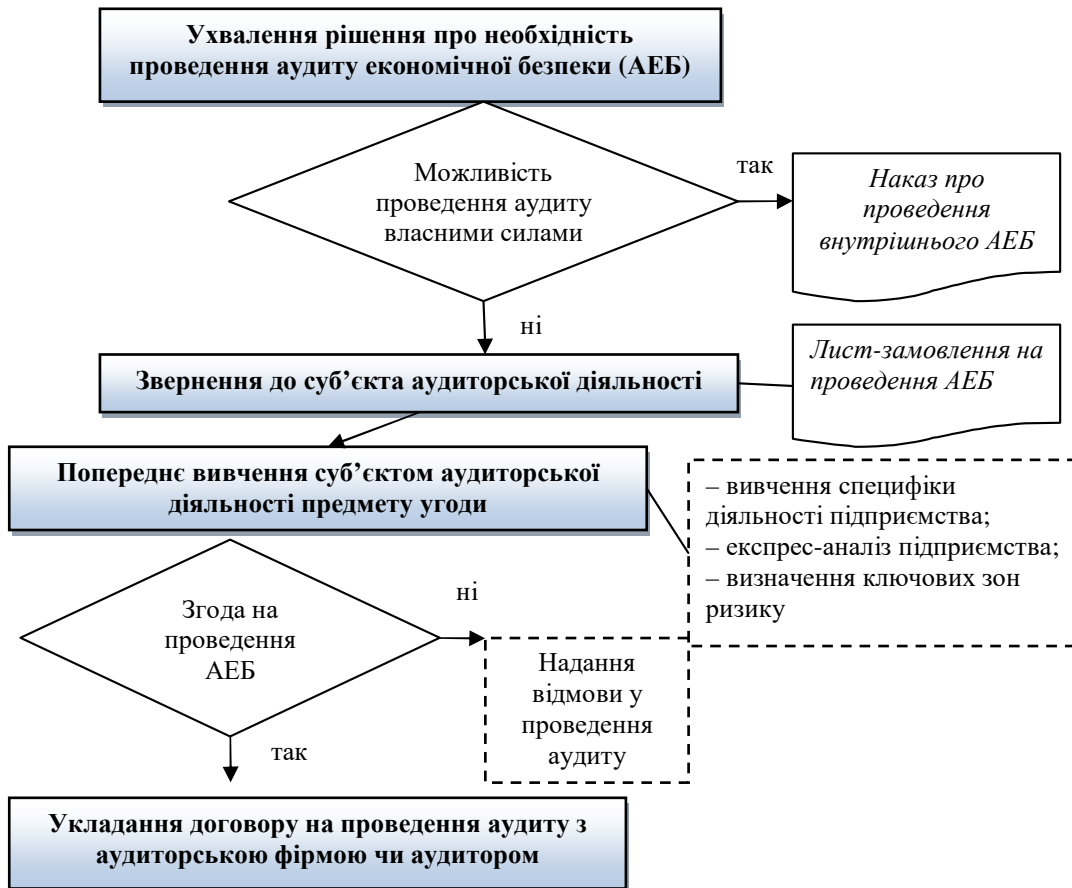

Рис. 4. Характеристика переддоговірного етапу аудиту економічної безпеки

Джерело: розроблено автором.

На рис. 5 подано алгоритм дій, що відбувається на наступному етапі, який в теорії аудиту має назву початково-організаційного. Відповідно до МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» [9] загальна стратегія аудиту (Overall audit strategy) встановлює масштаб, терміни і напрямок аудиту, а також є базою для розробки більш детальних планів аудиторської перевірки.

Питання присвячені формуванню стратегії аудиту привертають увагу вітчизняних учених і мають дискусійний характер. Важливість розробки аудиторської стратегії, на думку Г.І. Алфімової, Л.О. Сухаревої [10], пояснюється тим, що вона допомагає аудитору встановити характер, час та обсяг ресурсів необхідних для виконання завдань за умови завершення аудиторських процедур з оцінки ризиків; а також дозволяє визначитися з необхідністю

ресурсів для конкретних аспектів аудиту, наприклад залучення експертів для вирішення найбільш складних питань.

В аудиті важливо не лише визначити стратегічні цілі і завдання, але й формалізувати параметри майбутнього бажаного стану взаємодії аудиторського підприємства та замовника [11]. Аудиторська стратегія (audit strategy) з англійського означає всеосяжний план проведення аудиторської перевірки, що містить основу для подальшого прийняття рішень стосовно характеру, графіку і глибини конкретних процедур, які повинні бути виконані при проведенні перевірки. Однак підходи, що запроваджені МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності», передбачають необхідність більш глибокого усвідомлення значення та ролі стратегічного планування аудиту фінансової звітності.

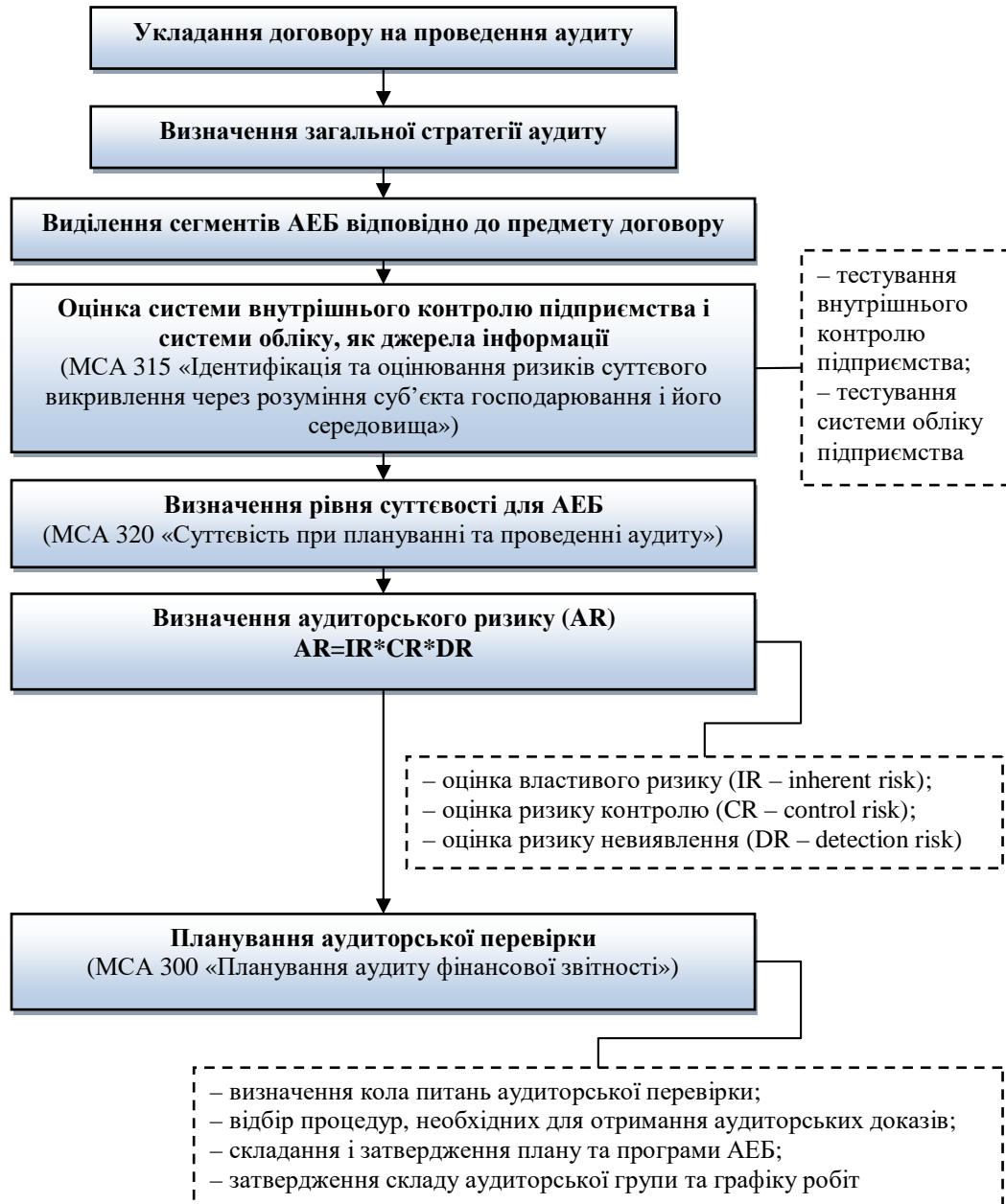

Рис. 5. Характеристика початково-організаційного етапу аудиту економічної безпеки

Джерело: розроблено автором.

Розробка загальної стратегії аудиту економічної безпеки передбачає: 1) визначення характеристик завдання, яке визначене угодою на проведення аудиту, що, у свою чергу, встановлює його масштаб; 2) уточнення цілей надання підсумкових документів, з урахуванням чого спланувати час, необхідний для виконання завдань, а також характеристики необхідного інформування замовника аудиту; 3) розгляд головних факторів, що визначають напрями дій аудиторської групи.

Одним із ключових моментів на цьому етапі є визначення рівня суттєвості для аудиту економічної безпеки. Роль суттєвості під час аудиту важко

переоцінити, оскільки вона забезпечує взаємозв'язок між етапами аудиту, обумовлює обсяг та зміст аудиторських процедур, впливає на оцінку зібраних аудиторських доказів та, врешті речт, на вид аудиторського висновку [4]. Сутність дефініції «суттєвість» нами тлумачиться відповідно до MCA 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту»: інформація є суттєвою, якщо її пропуск або неправильне відображення може вплинути на рішення користувачів [12]. Хоча рівень суттєвості встановлюється на початково-організаційному етапі, він продовжує відігравати важливу роль і в подальшому (рис. 6).

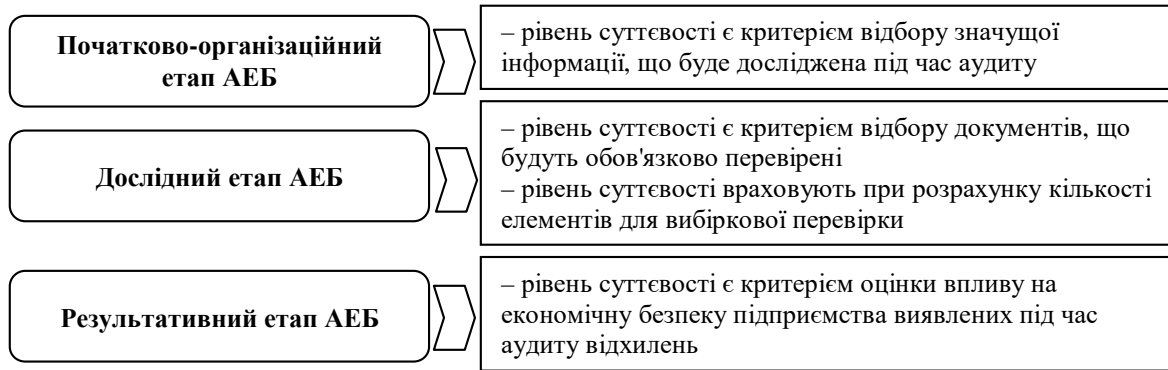

Рис. 6. Роль рівня суттєвості на різних етапах аудиту економічної безпеки

Джерело: уточнено автором на основі [8].

Загальновідомо, що проведення аудиту завжди супроводжується певним ризиком. Способу звести аудиторський ризик до нуля практично не існує. Однак, аудитор завжди прагне зменшити ризик того, що за результатами проведеного аудиту ним може бути висловлена неадекватна ситуації думка щодо об'єкта перевірки. Саме тому він повинен спланувати аудит так, щоб ризик неправильного рішення був у встановлених межах.

Дослідний етап аудиту економічної безпеки схематично зображено на рис. 7. Основною метою дослідного етапу аудиту є отримання доказів за кожним напрямом (об'єктом) аудиту. У міжнародній практиці питання аудиторських доказів регламентовані МСА 500 «Аудиторські докази», МСА 501 «Аудиторські докази – особливі положення щодо відібраних елементів», МСА 505 «Зовнішні підтвердження» [13-15].

Рис. 7. Характеристика дослідного етапу аудиту економічної безпеки

Джерело: розроблено автором.

Четвертий етап аудиту економічної безпеки, який має назву результативний або завершальний етап, зображено на рис. 8. На цьому етапі відбувається узагальнення попередніх дій, проведених у рамках аудиту економічної безпеки і надання замовнику аудиту, тобто підприємству, підсумкового документу.

З цією метою керівник аудиторської групи на підставі отриманої від виконавців певних завдань інформації повинен з'ясувати наступне:

– чи задовольняють зібрані під час аудиту докази стратегію аудиту;

– чи виконано передбачені програмою аудиту економічної безпеки дії, заходи тощо у цілому та по окремим складовим;

– чи дотримано заплановані строки проведення аудиту;

– якою інформацією володіють аудитори на кінець дослідного етапу та чи дозволяє зібрана інформація оцінити стан економічної безпеки підприємства та зробити подальші прогнози у цьому напрямі.

Рис. 8. Характеристика результативного (завершального) етапу аудиту економічної безпеки

Джерело: розроблено автором.

У разі позитивної оцінки щодо кількості та якості отриманої інформації та виконання інших умов відбувається формування висновків за результатами аудиту. Підсумковий документ, що буде переданий підприємству, – це аудиторський звіт, складений згідно з вимогами МСА. Крім інших обумовлених МСА складових, він повинен містити таке:

- висновок щодо законності створення і функціонування на підприємстві служби економічної безпеки (якщо така існує) або законності інших дій, спрямованих на забезпечення економічної безпеки підприємства;
- висновок щодо ефективності взаємодії на усіх рівнях системи економічної безпеки підприємства, підпорядкованості єдиній меті;
- аналіз витрат на забезпечення економічної безпеки підприємства і отриманих вигод від функціонування системи економічної безпеки;

– висновок щодо своєчасності розроблення, затвердження та впровадження заходів для подолання негативного впливу загроз економічній безпеці підприємства;

– висновок щодо можливості системи економічної безпеки підприємства адаптуватися до змін факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, пристосовуватися до різних сценаріїв розвитку подій і ефективно реагувати на них;

– прогноз щодо ризиків, пов'язаних із можливістю реалізації загроз економічній безпеці підприємства;

– пропозиції щодо способів і методів прогнозування та виявлення зовнішніх і внутрішніх загроз економічній безпеці, а також можливі шляхи їх подолання чи нейтралізації;

– висновок щодо реального рівня економічної безпеки підприємства, її відповідності існуючим

стандартам, наявності слабких місць в системі економічної безпеки підприємства;

– пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності системи економічної безпеки, розробка комплексу заходів.

Висновки. Якісний аудиторський звіт дозволить керівництву підприємства не лише виявити проблеми, що існують в контексті забезпечення економічної безпеки, а і окреслить чіткі кроки щодо подолання цих проблем та сприятиме їх уникненню у майбутньому.

У статті розкрито концептуальну модель аудиту економічної безпеки, який є дієвим та ефективним механізмом оцінювання рівня економічної безпеки та виявлення відхилень від очікуваних результатів чи вимог законодавства, інструментом стабілізації та подальшого розвитку як окремого сільсько-господарського підприємства, так і галузі в цілому.

Використання аудиту для посилення безпеки підприємства дозволить більш повно задовольнити потреби власників підприємств та його менеджерів, яких цікавить питання довгострокового стратегічного розвитку. Такий вид аудиту може використовуватися для оцінки проблем поточного стану підприємства та має стати невід'ємним елементом системи його управління.

4 Список використаних джерел

1. Голяш І. Д., Саченко С. І. Аудит безпеки підприємства у сферах застосування інформаційних технологій. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. № 1(22). С. 90-94.
2. Барабаш Н. С., Баранюк Ю. Р. Аудит економічної безпеки підприємств торгівлі: необхідність та особливості проведення. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2017. № 2(10). С. 88-99.
3. Москаль Н. В. Аудит системи економічної безпеки підприємства. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 862. С. 187–191.
4. Огійчук М. Ф., Утенкова К. О. Організація і методика аудиту: навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 304 с.
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172258.html
6. Міжнародний стандарт аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту». URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_часть1.pdf
7. Утенкова К. О. Аудит: навчальний посібник. К.: Алерта, 2011. 408 с.

8. Климов А. В., Миронова О. І., Пантелеев В. П., Утенкова К. О. Практический аудит: анфАС и ПРОФИЛЬ. Х.: Фактор, 2010. 720 с.

9. Міжнародний стандарт аудиту 300 «Планування аудиту фінансової звітності». URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_часть1.pdf

10. Алфімова Г. І. Сухарева Л. О. Формалізація розробки стратегії аудиту. URL: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2014/Economics/7_15_5726.doc.htm

11. Makeeva O. Стратегічне планування в аудиті. *Аудитор України*. 2014. № 12(229). URL: <http://www.ap-center.com/ua/strategicheskoe-planirovanie-v-audite-elena-makeeva-dlya-zhurnala-auditor-ukrainy-2/>

12. Міжнародний стандарт аудиту 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту». URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_часть1.pdf

13. Міжнародний стандарт аудиту 500 «Аудиторські докази». URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_часть1.pdf

14. Міжнародний стандарт аудиту 501 «Аудиторські докази – особливі положення щодо відібраних елементів». URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_часть1.pdf

15. Міжнародний стандарт аудиту 505 «Зовнішні підтвердження». URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_часть1.pdf

4 References

1. Holiash, I. D., Sachenko, S. I. (2012). Audit of enterprise security in the spheres of application of information technologies [Audit of enterprise security in the spheres of application of information technologies]. *Problemy teorii ta metodologii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, 1(22), 90-94.
2. Barabash, N. S., Baraniuk, Yu. R. (2017). Audit of economic security of enterprises of trade: necessity and features of conducting [Audit of economic security of enterprises of trade: necessity and features of conducting]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, 2(10), 88-99.
3. Moskal, N. V. (2017). Audit of the system of economic security of the enterprise [Audit of the system of economic security of the enterprise]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha". Seriya: Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, (862), 187–191.
4. Ohiihchuk, M. F., Utenkova, K. O. (2016). Organization and method of audit [Organization and method of audit]. Kyiv: Alerta.
5. Verkhovna Rada Ukrainy. (2017). Pro audit of financial reporting and audit activity: Law of Ukraine. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172258.html

6. ISA 200 Overall Objectives of the Independent Auditor and the Conduct of an Audit in Accordance with International Standards on Auditing. Retrieved from https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_chast1.pdf
7. Utenkova, K. O. (2011). *Audyt [Audit]*. Kyiv: Alerta.
8. Klymov, A. V., Myronova, O. I., Panteleiev, V. P., Utenkova, K. O. (2010). *Praktycheskyi audyt: anfAS y PROFY1 [Practical audit]*. Kharkiv: Faktor.
9. ISA 300 Planning an Audit of Financial Statements. Retrieved from https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_chast1.pdf
10. Alfimova, H. I. Sukhareva, L. O. (2014). *Formalizatsiia rozrobky stratehii audytu. [Formalization of the development of an audit strategy]*. Retrieved from http://www.rusnauka.com/1_NIO_2014/Economics/7_15_5726.doc.htm
11. Makeieieva, O. (2014). *Stratehichne planuvannia v audyti. [Strategic planning in audit.] Audytor Ukrainy*. Retrieved from <http://www.ap-center.com/ua/strategicheskoe-planirovanie-v-audite-elena-makeeva-dlya-zhurnala-auditor-ukrainy-2/>
12. ISA 320 Materiality in Planning and Performing an Audit. Retrieved from https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_chast1.pdf
13. ISA 500 Audit Evidence. Retrieved from https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_chast1.pdf
14. ISA 501 Audit Evidence – Additional Considerations for Specific Items. Retrieved from https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_chast1.pdf
15. ISA 505 External Confirmations. Retrieved from https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_chast1.pdf